

Community building in de praktijk: het ABC van ABCD

Deze zomer heb ik mezelf vier weken lang ondergedompeld in Asset Based Community Development (ABCD) in Gloucestershire/UK. Ik heb medewerkers van de Barnwood Trust in hun dagelijks werk gevolgd. De Barnwood Trust (www.barnwoodtrust.org) is een regionaal fonds dat mensen met beperkingen in Gloucestershire helpt om zo zelfstandig mogelijk te kunnen leven.

Vijf jaar geleden heeft dit fonds besloten om meer te doen dan alleen donaties te verstrekken aan mensen met beperkingen en via intermediaire organisaties te werken.

Ze hebben, met ondersteuning van Cormac Russell van Nurture Development (www.nurturedevelopment.org), het roer omgegooid en ingezet op het versterken van open en inclusieve buurtgemeenschappen via ABCD. Het motto voor hun nieuwe koers luidt heel toepasselijk: **'You are welcome'**, (www.yourewelcome.to)

Meer over hun verandering richting ABCD kun je binnenkort lezen op de site van Plan & Aanpak.

Mijn tijd in Groot Brittannië bracht me ertoe om een keer op een rijtje te zetten waar ABCD nou eigenlijk uit bestaat en vooral ook: waaruit het niet bestaat. Omdat ikzelf veel met en voor gemeenten en maatschappelijke organisaties werk, heb ik er aan toegevoegd wat het van hen vraagt als ze meer ruimte willen maken voor Asset Based Community Development.

Het is een kort verhaal, verre van volledig, maar het geeft hopelijk een indruk waar de ABCD-aanpak voor staat. Ik kan iedereen aanraden om er meer over te lezen en vooral uit te wisselen met mensen die het in praktijk brengen. Er zijn vooral Engelstalige publicaties en boeken en op YouTube vind je veel interessante inleidingen en Webinars. Bijv. van Cormac Russell en Jim Diers, twee internationale ABCD-ambassadeurs en community builders, maar ook van de grondleggers van ABCD, John McKnight en Jody Kretzmann.

Birgit Oelkers/Plan & Aanpak, augustus 2015

Asset Based Community Development (ABCD) gaat over gemeenschapsvorming in buurten. Doel is zoveel mogelijk zelfsturing van lokale gemeenschappen, want ABCD gaat ervan uit dat gemeenschappen/buurten in staat zijn om de meeste problemen en vragen zelf op te lossen waarmee ze geconfronteerd worden. Tenminste als ze de kans krijgen om hun vermogens te optimaal te benutten, daarvoor de ruimte krijgen en niet in de weg worden gezeten door ambities en programma's van instanties en er waar nodig ondersteuning bij krijgen.

ABCD is eind jaren 80 als aanpak ontstaan. Toen trokken de grondleggers van ABCD, John McKnight en Jody Kretzmann vier jaar lang door de Verenigde Staten. Ze bezochten meer dan 300 buurten.¹ Uit de 3000 verhalen die ze verzamelden, haalden ze de volgende bouwstenen voor community building, waar stabiele en gezonde gemeenschappen en buurten optimaal gebruik van maken:

- de vaardigheden van individuele gemeenschapsleden/buurtbewoners
- de kracht van lokale verenigingen
- de mogelijkheden van publieke en private instituties en non-profit organisaties als partners
- de lokale fysieke en economische kansen
- de gedeelde verhalen, cultuur en geschiedenis van de gemeenschap/de buurt.

Op basis van hun onderzoeksresultaten ontwikkelden ze de ABCD aanpak, die om de zelfredzame kracht van buurtgemeenschappen draait. ABCD is géén methode of stappenplan. Het heeft in de praktijk heel veel verschillende toepassingen, afhankelijk van de lokale context en wat voor een gemeenschap zelf belangrijk is. Maar in alle toepassingsvormen van ABCD zie je een aantal dezelfde waarden en elementen terug.

Focus on what's strong, not what's wrong

Dat is één en misschien wel de belangrijkste waarde van de ABCD-aanpak. Bij ABCD ga je altijd op zoek naar de kracht en de vermogens van mensen in een lokale gemeenschap. Het is dus geen probleemgerichte aanpak, het gaat niet om het labelen van mensen als kwetsbaar of krachtig. En ABCD gaat niet uit van individuele cliënten, consumenten, klanten. Het gaat erom wat mensen zelf kunnen, niet alleen individueel, maar wat zij als gemeenschap voor elkaar kunnen krijgen, als oplossingen en verbeteringen niet extern worden gezocht, maar in de gemeenschap zelf. De worm story van John McKnight vat die shift in 150 woorden samen:

---

¹ In 1993 publiceerden zij een boek over hun onderzoek en bevindingen: *Building Communities From the Inside Out: A Path Toward Finding and Mobilizing A Community's assets*.
<http://www.abcdinstitute.org/publications/basicmanual/>

The Worm Story of John McKnight

"I love to go to the West of Ireland to the little villages. Last year we rented a little house there with a lake nearby. I love fish and wanted to go fishing, but I didn't have any bait, so I went to a little store in the village and asked the gentleman there: 'Do you have any bait?' He asked: 'What do you mean by 'bait'?' 'Well', I said, 'like worms.'

He couldn't believe it. He said: 'On your way to my store, did you see those three big white stones? I think if you go out there and turn one of these stones around, you'll find a lot of worms.'

This is the great, great lesson of my own: 'All around you there is everything you are looking for'. Which is hard to see if you think the way to have a good life is to buy it. So that's why, being a consumer, you never see what's there." <https://www.youtube.com/watch?v=veRV9bNSJaE>

Dit zijn andere basale elementen van ABCD:

- **Make the invisible visible.** In alle buurten is er sprake van overvloed: verborgen krachten, talenten, vermogens, bronnen. ABCD gaat vooral om het zichtbaar maken van deze overvloed en het benutten ervan voor de gemeenschap. In plaats van om het toevoegen van iets nieuws of om het invoeren en organiseren van externe hulp en programma's als een eerste reflex.
- **'The best value of a project is not the project, but bringing people together'** (Jim Diers). Bij ABCD staat het opbouwen van relaties centraal, het bouwen aan sterke gemeenschappen die open staan voor iedereen. Niet het werken aan problemen, niet het meedoen aan (hulpverlenings)programma's of het uitvoeren van buurtagenda's en -visies van instanties en overheden.
- **'There are no have nots'** (Jim Diers). Iedereen kan iets bijdragen, ABCD werkt niet met tegenstellingen tussen kwetsbaar en krachtig. ABCD staat wel voor open en inclusieve gemeenschappen, er is altijd aandacht voor bewoners aan de rand. Dat kunnen mensen zijn die door instanties gelabeld zijn als problematische of kwetsbare bewoners. Dat kunnen ook mensen zijn die om bepaalde redenen – bewust of onbewust - uitgesloten worden door gemeenschappen.
- **'People can't be fixed'**. (John McKnight). Mensen kunnen niet beter gemaakt worden, ze kunnen alleen zichzelf beter maken. Iedereen moet de kans krijgen om naar vermogen zijn/haar eigen leven te leven.
- **Geen community zonder verhalen.** Storytelling is de basis voor de identiteit van communities, voor het verbinden, het leren, voor het organiseren van nieuwe praktijken, voor het verder brengen van ervaringen.
- **'Why do you have a meeting when you can have a party'** (Jim Diers): wie wil er nou vergaderen?

Bedenk iets anders, houd het luchtig, maak plezier met elkaar, bedenk dingen waardoor mensen het leuk vinden om mee te doen, om erbij te zijn.

Asset-mapping en de rol van community builders

Twee onmisbare praktijkelementen van ABCD zijn *asset-mapping* en de inzet van community builders.

Asset-mapping

Centraal bij ABCD staat '*asset-mapping*': in beeld brengen wat er in een buurt/een gemeenschap aanwezig is aan vermogens in de brede zin van het woord. Afgeleid van de bouwstenen van sterke gemeenschappen die John McKnight en Jody Kretzmann getraceerd hebben.

Doel van *asset-mapping* is om een gemeenschap of buurt bewuster te maken van haar eigen vermogens én om onderlinge relaties en contacten te versterken. *Asset-mapping* staat dus nooit op zichzelf, is geen informatieverzameling en geen papieren exercitie en het gaat verder dan het maken van een sociale kaart of met een bakfiets de wijk in gaan als professional en de 'behoeften van een buurt ophalen'. Het is altijd gekoppeld aan actie, aan het tot leven brengen van de gevonden vermogens binnen de gemeenschap/de buurt. *Asset-mapping* kan niet vóór bewoners gedaan worden, maar alleen samen of helemaal door bewoners. Een belangrijke vraag die bij *asset-mapping* hoort is hoe de gemeenschap al die vermogens kan inzetten voor de dingen die volgens de gemeenschap meer aandacht nodig hebben.

De rol van een community builder

Bij ABCD is een belangrijke rol weggelegd voor community builders. Een community builder kent de buurt en de gemeenschappen goed en heeft veel contacten en relaties in de buurt. (En zo niet: is er druk mee om die op te bouwen.) Hij/zij werkt van binnenuit, zonder agenda, in dienst van de gemeenschap. Een community builder sluit aan bij wat er al is en is samen met bewoners bezig om de vermogens van bewoners en buurt zichtbaar te maken voor de gemeenschap zelf en ze te benutten. Niet als project, maar als dagelijkse activiteit. Ook is hij/zij er continu mee bezig om linken te leggen binnen de gemeenschap en om mensen en groepen met elkaar te verbinden. Zijn/haar focus ligt niet op individuele ondersteuning maar op de collectieve kracht en ondersteuningsmogelijkheden.

Een community builder speurt verbinders in de gemeenschap/de buurt op, ondersteunt hen waar nodig, brengt hen met elkaar in contact, vraagt altijd 'met wie moet ik nog meer praten?'. Hij/zij linkt deze verbinders en mensen met goede ideeën aan elkaar. Moedigt hen aan om te bedenken wie ze zelf kennen die hen verder kunnen helpen en wat hun buurt/gemeenschap in huis heeft. Hun verhalen en die van andere actieve gemeenschapsleden verzamelt en verspreidt zij/hij. Hij/zij weet daarvoor manieren te vinden die mensen makkelijk in contact met elkaar brengen en waardoor ze op natuurlijke manieren met elkaar in gesprek komen en hun verhalen kunnen uitwisselen.

'Walk your talk': dat moet je van elke community builder kunnen verwachten. Want ABCD kun je niet leren uit een boekje of als professional, je moet er zelf mee aan de slag. Als je zelf niet actief bent in je buurt of op een andere manier ervaren hebt wat het betekent om in een gemeenschap actief te zijn, kun je andere gemeenschappen niet met ABCD ondersteunen.

Organisaties die een community builder financieren moeten accepteren dat hij/zij geen vooruitgeschoven post kan zijn van hun eigen organisatie of agenda, maar altijd in dienst van de buurt/de gemeenschap werkt.

Deze video 'Making every contact count' legt de rol van een community builder en de rol van community connectors heel mooi uit: <https://www.youtube.com/watch?v=oxrmlNGJlc>

Tips voor gemeenten en instanties

Tot slot nog een aantal tips voor gemeenten en instanties die ruimte willen maken voor ABCD als praktijk in buurten, wijken en dorpen.

- Investeren in community building en specifiek in community builders per gemeenschap/buurt in plaats van investeren in probleem-georiënteerde programma's en hulpverleners. *'Shift from a 'find it - fund it - fix it' approach to one that encourages local people to co-operate and to build connected and caring communities.'*²
- Buurten/gemeenschappen zelf hun agenda's laten opstellen en uitvoeren. Accepteren dat het andere zaken kunnen zijn die een gemeenschap belangrijk vindt dan het eigen bestuur/de eigen raad van toezicht. Bereid zijn om gemeenschappen en buurten niet alleen eigenaarschap toe te staan van problemen, maar ook van kansen (dus ook van de beschikbare middelen).
- Gemeenschappen op basis van hun plannen en vragen passend ondersteunen waar dat nodig is. Maar niet ongevraagd nieuwe buurtprojecten

² <http://www.nurturedevelopment.org/call-to-action.html><http://www.nurturedevelopment.org/call-to-action.html>

lanceren. En vooral niets doen dat mensen zelf kunnen doen.

- Je realiseren je dat je sterke gemeenschappen in buurten niet op bestelling kunt krijgen, of door toedoen van hulpverleners. Mensen kunnen alleen zelf een gemeenschap bouwen.
- Vertrouwen hebben dat er door community building meer zelfoplossend vermogen ontstaat, maar dat dat niet doelgericht gebeurt. Accepteren dat het ook niet per se over de gebieden of thema's zal gaan, waar de eigen organisatie mee bezig is of het graag over zou willen hebben. Dat betekent soms ook verduren dat je als beleidsmaker of professional zelf geen agenda kunt opstellen en doelstellingen kunt opleggen. Slimme manieren bedenken om raden van toezicht en opdrachtgevers mee te nemen in de nieuwe manier van werken zonder eigen agenda, prestatieafspraken, doelstellingen en meetbehoeften.
- Niet alleen financieel, maar ook in tijd ruimte bieden. Geen 'plofkip-veranderingen' verwachten. ABCD volgt het ritme en tempo van een gemeenschap.
- '*Bumping places*': investeren in ontmoetingsplekken die door bewoners gebruikt worden en die zij zelf belangrijk vinden.